

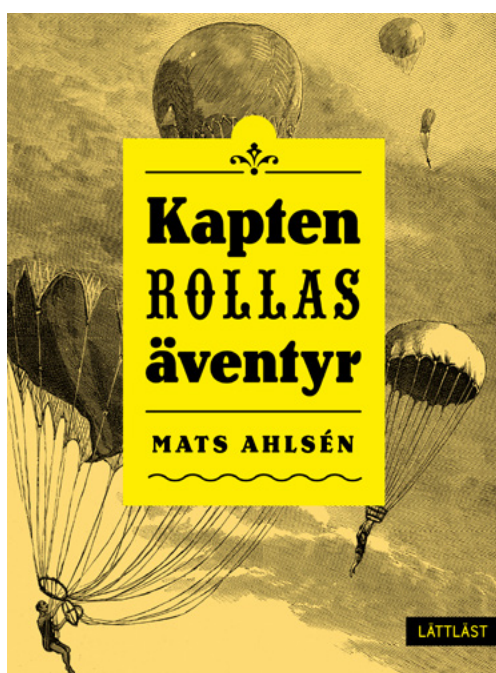
Handledning till *Kapten Rollas äventyr* av Mats Ahlsén

Uppgifter: introduktion av roman, gemensam läsning, textfrågor, diskussionsuppgift, fördjupningsuppgift

Bokens lästnivå: 3, lätt

Målgrupp: Handledningen fungerar för olika åldrar, skolformer och bokcirklar

Om boken

Kapten Rollas äventyr är en mustig och fantasieggande berättelse som bygger på verkliga händelser och historiska dokument. Boken är illustrerad med både foton och illustrationer från omkring 1890 då den unge äventyraren och ballongflygaren Viktor Rolla kom till Stockholm för att uppträda i sin luftballong. Under artistnamnet Kapten Rolla tjänade han pengar som luftseglare. Han var modig, för att inte säga dumdristig, och riskerade sitt liv på varje luftfärd.

Kapten Rolla lyfte högt i sin ballong från Mosebacke, för att sedan dala till marken i en fallskärm. Hela Stockholm ville se Kapten Rolla flyga! Tidningarna skrev om honom och teaterchefen på Mosebacke gjorde honom till stjärna. Men vid tredje flygningen

förlorade Rolla kontrollen över ballongen och svävade ut över vattnet, bort från land. I flera timmar syntes han bara som en prick på himlen och dagen därpå hittades han död i havet. Uppståndelsen blev enorm. Tidningar världen över skrev om den sorgliga historien om Kapten Rolla, och hans begravning blev en av 1800-talets allra största. Minst 60 000 människor följde honom till graven.

Författaren Mats Ahlsén har arbetat i fyrtiofem år som journalist. Han har bland annat varit chefredaktör för den lättlästa nyhetstidningen 8 Sidor. Han är i sitt författarskap fascinerad av det äkta, det som har hänt på riktigt och som vi kan och bör lära oss någonting av. Det märks i flera av hans böcker, som *Kapten Rollas äventyr*, *Axel var idiot* och *När jag var ung*.

Handledningen är framtagen av Jenny Edvardsson för LL-förlaget och MTM. Du hittar fler handledningar via länken: www.mtm.se/skola/lektioner-och-handledningar.

Introduktion till boken

Steg 1: Börja med att undersöka omslagsbilden och bokens titel. Vad kan en bok med denna bild och detta omslag handla om? Låt deltagarna inledningsvis skriva ner sina tankar individuellt. Samla sedan tankarna i en gemensam tankekarta på tavlan, i ett digitalt dokument eller i ett ordmoln. Det finns webbtjänster där du kan skapa ordmoln.

Steg 2: Hur såg det ut i Stockholm på 1890-talet, då boken utspelar sig? Leta efter historiska bilder på webbplatsen www.stockholmskallan.stockholm.se. Låt deltagarna beskriva vad de lägger märke till.

Gemensam läsning

Läs boken tillsammans i gruppen. Läs delar av boken högt eller dela in deltagarna i par eller i mindre grupper och låt dem turas om att högläsa bokens kapitel för varandra. Deltagarna kan också läsa boken på egen hand.

Under läsningen skriver deltagarna upp sådant som de reagerat på i en enkel läslogg (se förslag på logg på nästa sida). Reaktionerna kan beröra händelser, karaktärer, ord och uttryck eller illustrationer. Ha sedan diskussioner i smågrupper, där deltagarna får dela med sig av vad som de reagerat på.

Arbeta gärna parallellt med textfrågorna som finns till bokens alla kapitel.

Jag gillar:	Jag ogillar:	Det här är svårt att förstå:	Jag kommer att tänka på följande saker (som jag har läst, upplevt eller hört om):

Textfrågor till boken

Frågorna till boken kan deltagarna arbeta med under den gemensamma läsningen, men de kan också användas av den som på egen hand ska läsa boken.

Inledning

1. Vad får vi veta om Viktor och Nina?

Drömmen blir sann

1. Vad är det för dröm som ska bli sann?
2. Vem var Joe Johnson?

Storm på öppet hav

1. Viktor ska flyga luftballong men han och hans tränare Nina har haft svårt att hitta platser att flyga på. Vad beror det på?
2. Hur upplever Viktor båtresan?

Välkommen till Stockholm!

1. Varför ska Nina och Viktor tala franska?
2. Är det sant som Nina säger att vissa språk anses finare än andra? Vad tycker du?
3. Teaterchefen Kvintus vill att Viktor ska flyga sin luftballong på Kristihimmelfärdsdag. Varför tycker han att just denna dag är så bra?
4. Vad finns på Mosebacke?

Jag träffar en gammal vän

1. Viktor känner sig ensam i Stockholm. Vad beror det på?
2. Hur upplever Viktor Stockholm och vad skiljer Stockholm från Sankt Petersburg?

Påhittade historier

1. Vad får du veta om Viktors familj?
2. Vad vill Kvintus att Viktor ska säga till tidningen när han intervjuas?
3. Vad berättar Viktor för reportern?

En otroligt spännande dag

1. Viktor ska flyga sin ballong och fallskärm inför människor utan att ha testat det en enda gång. Hur tror du att han känner sig?
2. Är Viktor dum som väljer att flyga utan att ha testat på det i förväg? Vad tycker du?
3. Vad känner Viktor när han flyger ballongen?

Dans och tvivel

1. På sidan 43 används ordet ”skamsen”. Vad betyder det?

Jag är luftens hjälte

1. Vad kallas Viktor i tidningarna?
2. Den andra flygturen går inte lika bra som den första. Vad är det som händer?

Ett onödigt bråk

1. Det blir bråk i restaurangen på Mosebacke. Vilka är det som bråkar och varför blir det bråk?

Viktor Rollas sista färd

1. Igor varnar Viktor. Vad är det han är rädd ska hända?
2. Vad händer vid Viktors tredje flygning?

Publiken väntade på Viktor

1. Varför var inte Kvintus och Nina så oroliga för Viktor?

Var fanns Kapten Rolla?

1. Varför åker Kvintus och Nina till Waxholm?
2. Hur reagerar Nina när hon får veta att Viktor är död?
3. Kvintus väljer att starta kvällens föreställning trots att inte Viktor kommer att uppträda. Gör han rätt eller fel? Hur tänker du?

Som en kunglig begravning

1. Hur gick Viktors begravning till?

Vems fel var det att Rolla dog?

1. Vems fel var det att Rolla dog, tror du? Varför?

Diskussionsuppgift

Diskutera boken med hjälp av frågorna nedan. Låt först deltagarna fundera över frågorna på egen hand. Diskutera sedan i hela gruppen.

1. Boken utspelar sig i slutet av 1800-talet (1890). Ge exempel från texten på hur det märks. Leta efter tydliga tidsmarkörer. Vad får du genom dessa tidsmarkörer veta om Stockholm på 1890-talet och om människorna som levde då?
2. Hur skulle du beskriva Viktor efter att ha läst hela boken?
3. Boken bygger på verkliga personer och verkliga händelser. Vad tycker du om att läsa om sådant som har hänt på riktigt?
4. Finns det händelser eller situationer i boken som du kan känna igen dig i?
5. Var det något i boken som du upplevde som svårt att förstå?

Fördjupningsuppgift historia

I boken *Kapten Rollas äventyr* får vi följa Kapten Rolla under år 1890. Vi får samtidigt veta en del om Stockholm vid denna tid och vad människorna i storstaden gjorde. Men hur såg det ut där du och dina deltagare bor? Och vilka är de största skillnaderna mellan nu och då?

Ta hjälp av följande frågor:

- Hur såg byn eller staden ut år 1890?
- Vad arbetade människorna med?
- Hur bodde människorna?
- Vilka är de största skillnaderna mellan 1890 och idag?
- Vilka är de största likheterna mellan år 1890 och idag?

Låt deltagarna leta efter bilder på internet. Gå tillsammans till biblioteket och sök i böcker och uppslagsverk. Ta hjälp av historiska kartor (exempelvis genom dessa sidor: <https://www.lantmateriet.se/historiskakartor>, <https://www.raa.se/kultur-arv/landskap/digitala-historiska-kartor/>, <https://www.dis.se/historiska-kartor>).

Bestäm tillsammans hur deltagarna ska presentera det som de hittat.